

Maturitní témata

CHEMIE

Základní chemické pojmy a zákony

Definice chemie a jejích oborů. Hmota a látka. Atom a molekula. Prvek a sloučenina. Chemicky čistá látka a směs, dělení směsí. Hmotnost, látkové množství. Relativní atomová a molekulová hmotnost. Molární hmotnost. Základní chemické zákony. Nuklid, izotop.

Anorganické názvosloví

Oxidační číslo, základy názvosloví jednotlivých skupin anorganických látek.

Výpočty stechiometrického vzorce

Radioaktivita, druhy jaderného záření

Významné objevy, přirozená a umělá radioaktivita, využití radioaktivního záření.

Stavba atomu - elektronový obal

Modely atomu - Daltonova atomová teorie, kvantově mechanický model atomu, vlnově mechanický model atomu, kvantová čísla, teorie orbitalů, pravidla zaplňování elektronového obalu elektrony. Valenční elektrony, excitovaný stav. Elektronová afinita, ionizační energie.

Chemická vazba

Podmínky vzniku chemické vazby, vazebná energie. Vazba kovalentní, vazba polární a iontová, vazba *sigma* a *pi*, násobné vazby, oktetové pravidlo. Kovová vazba, koordinačně kovalentní vazba. Polarita a polarizovatelnost vazby.

Vnitřní struktura látek

Krystaly atomové, krystaly molekulové, teorie VSEPR.

Periodická soustava prvků

Chemické prvky. Periodický zákon a periodická soustava prvků.

Chemické reakce

Pojem chemická reakce, zápis chemické reakce, klasifikace chemických reakcí. Redoxní děje. Úpravy chemických rovnic a výpočty z chemických rovnic.

Kinetika chemických reakcí

Reakční kinetika a rychlost reakcí, srážková teorie, teorie aktivovaného komplexu. Katalyzátory a inhibitory.

Rovnováha chemických reakcí

Rovnovážné stavy, faktory ovlivňující rovnováhu.

Chemická energetika

Teplo, entalpie. Termochemie. Výpočty reakčních, spalných a slučovacích tepel.

Voda a její vlastnosti. Roztoky

Význam vody. Definice roztoku, vyjadřování složení roztoku, směšovací rovnice.

Teorie kyselin a zásad

Definice kyseliny a zásady, autoprotolýza vody, stanovení pH, hydrolyza solí.

Vodík, kyslík, vzácné plyny

Elektronová konfigurace, výskyt, vlastnosti, výroba, použití a jejich významné sloučeniny.

Halogeny a chalkogeny

Výskyt, vlastnosti, použití, průmyslově významné sloučeniny halogenů. Síra, její vlastnosti, použití a významné sloučeniny. Výroba kyseliny sírové.

p prvky

Dusík, fosfor, uhlík, křemík, cín, olovo, bór a hliník. Jejich vlastnosti, výskyt, použití a významné sloučeniny. Výroba kyseliny dusičné.

s prvky

Alkalické kovy a kovy alkalických zemin. Jejich vlastnosti, použití a významné sloučeniny.

d prvky

Vlastnosti a sloučeniny d prvků. Koordinační sloučeniny. Výroba kovů. Železo a ocel. Slitiny. Koroze.

Základní pojmy organické chemie

Vymezení oboru organické chemie. Struktura a izomerie organických sloučenin. Vazby v molekulách organických sloučenin, polarizace a mezomerní efekty na vazbách. Optická aktivita. Rozdělení organických reakcí, typy reagentů – radikál, elektrofil, nukleofil. Přírodní zdroje organických látek.

Alifatické uhlovodíky

Klasifikace nasycených uhlovodíků, názvosloví, homologie. Fyzikální a chemické vlastnosti alkanů a jejich hlavní zástupci. Alkeny a alkyny - názvosloví, fyzikální a chemické vlastnosti, ethylen a propylen, acetylen.

Aromatické uhlovodíky

Aromatický stav, benzenové jádro, klasifikace aromatických uhlovodíků, fyzikální a chemické vlastnosti. Přehled zástupců.

Heterocyklické sloučeniny a alkaloidy

Heteroatom, reakce a rozdělení heterocyklických sloučenin. Charakteristika alkaloidů, fyziologické účinky a rozdělení.

Halogenové a dusíkaté deriváty uhlovodíků

Charakteristika derivátů, funkční skupiny. Vlastnosti, názvosloví, příprava, významné sloučeniny, použití.

Kyslíkaté deriváty uhlovodíků

Alkoholy a fenoly, ethery, aldehydy a ketony. Fyzikální a chemické vlastnosti, názvosloví, příprava, významné sloučeniny, použití.

Karboxylové kyseliny a jejich deriváty

Rozdělení a názvosloví, výskyt v přírodě. Fyzikální a chemické vlastnosti, příprava, významné sloučeniny, použití.

Sacharidy

Vznik sacharidů a jejich význam. Rozdělení, odvození cyklických vzorců sacharidů, poloacetal, optická izomerie, glykosidy, redoxní vlastnosti, důkaz sacharidů, přehled významných monosacharidů, oligosacharidů a polysacharidů.

Lipidy a isoprenoidy

Charakteristika, rozdělení a biologický význam, vlastnosti tuků a olejů, hydrolyza tuků a olejů (mýdla, vosky, složené lipidy, biosyntéza a metabolismus lipidů). Klasifikace izoprenoidů a významní zástupci.

Bílkoviny

Charakteristika a biologický význam. Aminokyseliny a jejich optická aktivita, chování aminokyselin při různém pH , peptidická vazba a její důkaz, struktura bílkovin, přehled bílkovin.

Nukleové kyseliny

Charakteristika a biologický význam nukleových kyselin, vlastnosti a druhy nukleových kyselin, struktura nukleových kyselin.

Biokatalyzátory

Charakteristika enzymů, vitamínů a hormonů. Molekula enzymu, aktivní centrum, substrátová a reakční specifita enzymů, rozdělení enzymů, inhibice a aktivita enzymů, enzymová a hormonální regulace. Vitamíny – rozdělení, přehled, význam. Přehled hormonů.

Léčiva

Rozdělení a příklady vybraných skupin léčiv.

Biochemické děje

Metabolismus, anabolismus, katabolismus, autotrofní a heterotrofní metabolismus, energetické potřeby organismu, ATP a jeho syntéza, základní metabolické modely, citrátový (Krebsův) cyklus.

Makromolekulární látky syntetické

Charakteristika makromolekulárních látek a jejich rozdělení. Polymerace, polykondenzace, polyadice, přehled významných polymerů.

Pesticidy a barviva

Vypracoval: Ing. Pavel Kopecký, Ph. D.